

Ved generalforsamlingen 2025 fremlægges regnskab og ledelsesberetning for 2024. Begge dele har ligget på By og Lands hjemmesiden www.byogland.dk siden april, hvor bestyrelsen underskrev det revisionspåtegnede regnskab.

Da begivenheder og aktiviteter i 2024 allerede nu kan synes lang tid siden, vil den beretning, der præsenteres på generalforsamlingen i Næstved d. 15. november 2025, også berette om arbejdet frem til samme efterår.

Ledelsesberetning 2024

Gennem hele 2024 er bygningsbevaring blevet en mere og mere offentlig sag. Derfor var og er det fortsat, og måske mere end nogensinde før, en vigtig opgave for By og Land Danmark fortsat at gå forrest og argumentere for bedre bevaring af vores bygnings- og landskabskultur. Samtidig med, at forståelse for at bevare og sikre vinder frem, oplever vi både private og offentlige nedrivningssager, lokal og national planlægning, der tromler kulturarven – og samtidig er vores statslige myndigheder i endnu højere grad end tidligere underlagt målsætninger om snæver økonomisk effektivisering, der udfordrer bevaringsopgaven.

By og Land Danmarks virke gennem 2024 var præget af en lang række sager, hvor udvalg, sekretariat og bestyrelse afgav hørings svar, deltog i debatter, skrev indlæg til medier og deltog i netværk. Det drejede sig bl.a. om sager vedr. ændringer i Planloven, kritik af regeringens Landdistriktsudspil, som vil ramme vores kystområder, anlægsloven vedr. Nyborg Slot og styrelsens arbejde med udviklingen af en ny database til at afløse FBB. Endelig, og noget der har By og Land Danmarks store bevågenhed, så er rammerne for sikringen af de fredede bygninger blevet stærkt udfordret i 2024. Finansloven betød besparelser i Slots- og Kulturstyrelsen, som medførte en forenkling af regler og tilsyn og dermed en forringelse af rammerne for bygningsbevaringen, ligesom By og Land Danmark kritiserede en ny bekendtgørelse vedr. ophævelse af krav om tilladelse til udførelse af visse typer af arbejde på fredede bygninger. Endelig nedsatte Kulturministeriet et Ekspertudvalg, der skulle se på en "afbureaukratisering" af rammerne for landets fredede bygninger. Der er en tydelige tendens til, at man politisk ønsker at slække på tilsyn og rådgivning, med stor risiko for, at væsentlige værdier mistes. Beskyttelsen af vores fælles kulturarv nedprioriteres med andre ord til fordel for effektivisering.

Derudover har Landsforeningen deltaget i interessentmøder vedr. Den Nationale Arkitekturpolitik, indgået i det rådgivende panel hos Kulturens Analyseinstitut samt siddet i Renoverprisens valgkollegium.

Efter en årrække, hvor fremsendte fredningsforslag har været underlagt en langsom og sagsbehandling, oplevede vi, at der i 2024 blev taget hånd om sagsbunken. Flere sager rejst af By og Land Danmark blev behandlet af Det Særlige Bygningssyn, og en tæt, konstruktiv dialog med Styrelsen peger frem mod et fortsat fornuftigt tempo i behandlingen. By og Land Danmark indsendte tre fredningsforslag i 2024 vedr. Kalundborg Radiostation, Niels Bohr Instituttet samt Sankt Knud Lavard

Kirke i Lyngby. Midt på året blev SAS-hotellet i København, som foreningen havde foreslået fredet i efteråret 2023, endeligt fredet. Et meget hurtigt sagsforløb, som også havde stor offentlig bevågenhed. Også Aarhus Universitet blev delvist fredet i 2024, efter i 2023 at være blevet trukket tilbage og nedskaleret. Hen over året har fagudvalgene og sekretariatet arbejdet med en række nye sager, hvor nok især Bellahøj-bebyggelsen er kompleks. Landsforeningen har haft et fredningsforslag liggende, i bero, hos Slots- og Kulturstyrelsen i en længere årrække, men har insistere på, at sagsbehandlingen genoptages grundet udsigterne til delvis nedrivning af komplekset. Sagen var stillet i udsigt til at blive behandlet primo 2025.

Ud over fredningssagerne har Landsforeningen gennem året været engageret i en række lokale sager, herunder planerne om opførelse af højhusbyggeri i Viborg, bevarende lokalplaner i Kerteminde, Paladsbiografen i København og nedrivningsplaner vedr. Smidstrupøre i Hørsholm. Gennem året kontaktes sekretariatet af medlemmer, der både ønsker hjælp og sparring på lokale sager, eller ønsker at Landsforeningen går ind i de konkrete sager. Denne del af Landsforeningen virke er essentiel i vores relation med medlemmer og for at sikre, at den lokale bevaringsopgave for den nødvendige støtte. Det er også et område, som By og Land Danmark ønsker at styrke og udvikle, og der arbejdes således med projektudvikling og sikring af ekstern finansiering til området.

På de udadrettede linjer har projektet Samlingskraft igen i 2024 virket med flere uddelingsperioder og mange gode, lokale arrangementer til følge. Der har været og er fortsat bred interesse, fra hele landet, og det er en mulighed for at flere både får mulighed for at fremhæve deres lokale bygningskultur, men også at flere mennesker får øjnene op for området.

2024 var også året, hvor By og Land Danmark afprøvede den nye opdeling mellem generalforsamling og årsudflugt, begge med stor succes og deltagelse. Forårets udflugt til Præstø, hvor den lokale bevaringsforening viste frem og fortalte. En på alle måder fremragende tur med masser af ny viden og god stemning. Også efterårets generalforsamling, som fandt sted i Nyborg, havde stor tilslutning fra medlemmerne og flere forslag, fra både bestyrelse og medlemmer, affødte gode diskussioner og perspektiver. Der var også plads til byvandring i C.F. Hansens København og et arrangement om Parcelhuse i samarbejde med Arkitektforeningen

I de kommende år arbejdes der for, at der også skabes medlemsarrangementer vest for Storebælt.

Endelig var 2024 præget af ansættelsen af ny sekretariatschef. Efter henved 14 år i Landsforeningen stoppede Nanna Uhrbrand med udgangen af 2023, og 1. marts 2024 tiltrådte Stefanie Høy Brink stillingen. Skiftet har naturligt nok affødt genbesøg af arbejdsgange, prioriteringer og ambitioner, ganske som det bør. Sammen med projektleder Anders Bundgaard og sekretariatsmedarbejder Jan Hansen udgør Stefanie et stærkt trekløver, som sikrer den daglige drift og udvikling af Landsforeningen.

I november mødtes bestyrelsen og medlemmer til generalforsamling i Nyborg. Det var første generalforsamling uden en årsudflugt og det var spændende at se, om generalforsamlingen i sig selv kunne trække medlemmer nok. Det kunne den bestemt – og at vi sad med udsigt til Nyborg Slot og fik et spændende oplæg om planerne for slottes fremtid var en ekstra bonus.

På generalforsamlingen fremsatte bestyrelsen forslag om en række vedtægtsændringer. Det drejede sig bl.a. om, at de lokale arbejdsfællesskaber "afdelinger" kunne sidestilles med vores udvalg ud fra tanken om, at de godkendes af bestyrelsen og arbejder efter et kommissorium, men i øvrigt ikke har andre medlemsbetingelser eller -rettigheder end andre personlige medlemmer. Bestyrelsen ønskede også at introducere et husstandsmedlemskab, hvilket især er målrettet de af vores medlemmer, som gerne vil have ægtefælles med på årsudflugt m.v. og i dag skal betale fuld pris. Der blev samtidig fremsat en medlemsforslag om organiseringen af afdelinger, hvor det her var forslaget, at det skulle være en ny medlemskategori. Der blev drøftet frem og tilbage, og begge parter valgte at trække forslagene og genbesøge motivation.

Bestyrelsens forslag i 2024 var stillet fordi nogle medlemmer af Landsforeningen havde udtrykt bekymring i forbindelse med introduktion af 'afdelinger'.

Den bekymring blev selvfølgelig taget alvorlig, samtidig med at bestyrelsen - dengang som nu - fastholder sin vurdering af, at muligheden for at oprette afdelinger er en god tilføjelse til de muligheder By og Land Danmark allerede nu kan gøre brug af, i arbejdet med at opfylde foreningens formål. Bestyrelsen har efterfølgende genbesøgt de forslag vedr. afdelinger, der blev stillet på generalforsamlingen i 2024, og har konkluderet, at set fra bestyrelsens perspektiv, så kan etablering af afdelinger godt ske inden for de nuværende vedtægter. Såvel vedtægterne som bestyrelsens mandat giver fin mulighed for at understøtte fællesskaber bestående af personlige medlemmer, og for at imødegå evt. problemer, der måtte opstå i den forbindelse. Bestyrelsen har ikke med de nuværende afdelinger oplevet nogle problemer.

Vi er dog løbende i dialog med medlemmer og drøfter behovet for at skabe mere transparens omkring medlemsorganiseringen, og er også åbne for at vedtægterne kan præciseres yderligere. Men er ikke i mål med en formulering, der kan imødekomme alles ønsker, endnu.

Det er dog fortsat et væsentligt opmærksomhedspunkt for bestyrelsen, at den organisatoriske udvikling som vi skønner, er nødvendig, er transparent og meningsfuld for alle medlemmer, uanset kategori – og at alle oplever sig set og inkluderet. Derfor skal der fortsat arbejdes tæt og dialogbaseret og bestyrelsen er åbne for drøftelser og initiativer.

Netop dette ønske er afsættet for en ERFA-gruppe, bestående af 9 medlemmer – personlige og foreningsmedlemmer – som gennem 2025 har mødtes online tre gange for at drøfte forskellige temaer; det lokale behov, det nationale behov og ønskerne om mere samarbejde. I samme periode har bestyrelsen skrevet om ERFA-gruppens

perspektiver i By & Land samt nyhedsbreve, og drøftelserne indgår i det indledende strategiarbejde, som bestyrelsen har igangsat. Generelt har det været meget berigende snakke, som kvalificerer bestyrelsens arbejde, og det er samtidig også tydeligt, at medlemmer inspirerer hinanden, bl.a. med medlemsaktiviteter og lokalpolitisk arbejde. Det var også meget tydeligt på møderne, at der er et stort ønske og behov for at mødes på tværs af kommunegrænserne og sparre og udveksle erfaringer.

Netop dette har vi også kunne opleve i de temamøder om "Planloven i kommunalvalget" som Plan- og Klimaudvalget har afholdt. Der er stor interesse og behov for at mødes, udveksle erfaringer og blive klædt bedre på til det lokale arbejde. Bestyrelsen ønsker derfor, at vi fra 2026 for alvor får gang i de regionale møder, men det kræver, at der også er lokal hjælp til det praktiske som at finde lokaler, samt indgå i dialogen.

2025 har været præget af en række politiske forhold, som har fyldt hos både bestyrelse og sekretariat. Allerede i 2024 deltog vi i møder hos Slots- og Kulturstyrelsen, hvor planerne for at forny FBB, hvor planerne om at udskille de bevaringsværdige bygninger, blev fremlagt og drøftet. Udsigten til at der ikke længere skal være et centralt register over alle landets bevaringsværdige bygninger kan have store konsekvenser for sikringen af bygningskulturen. Både i forhold til krav om klimasikring, i forhold til formidling og i forhold til næsten enhver form for sagsbehandling. Med afgørende støtte fra Plan- og Klimaudvalget er der gennem året blevet lagt pres på de forskellige aktører i sagen, og derfor var det positivt, at vi i september modtog nyheden om at KL overtager opgaven og vil oprette en fælleskommunal database. Det er dog en sag, som fortsat kræver opmærksomhed og pres på aktørerne, og en sag, som By og Land Danmark prioriterer højt. Hvis vi mister et centralt overblik over vores bygningskultur – men fælles standarder – så kan rigtig meget forsvinde under radaren og miste sin beskyttelse.

Også arbejdet i den nedsatte ekspertgruppe, der skal forenkle reglerne for vores fredede bygninger, har den fortsatte opmærksomhed, ligesom besparelser og dermed svækkelse af den statslige administration på området er bekymrende.

Blandt årets gode historier er, at Samlingskraft også gennem 2025 tiltrak mange gode ansøgninger i de sidste ansøgningsrunder og deraf mange bevillinger, som skabte arrangementer og synlighed over hele landet. Årsudflugten, der gik til Varde, var igen en succes med masser af deltagere, spændende besigtigelser og hyggeligt samvær. By og Land Danmark gav i begyndelsen af året sin medlemmer mulighed for at deltage i et særligt arrangement på Københavns Museum, der for et par år siden åbnede i det gamle, fine Overformynderi. Også i Aarhus blev der holdt medlemsarrangement, denne gang med fokus på Parcelhuset, i samarbejde med Arkitektforeningen Østjylland.

Endelig var der igen mulighed for at deltage i en medlemsrejse, der i 2025 gik til Wien, hvor medlemmerne over fem dage kunne opleve kejserbyens fantastiske bygninger og strukturer.

Tak til at de frivillige, som har været med til at arrangere oplevelserne.

Organisatorisk har der været holdt møder mellem bestyrelse og formændene for de fire udvalg for at drøfte, hvordan samarbejdet kan styrkes, ligesom formænd og udvalgsmedlemmer deltog i bestyrelsens planlægningsseminar, med aftale om, at samarbejdet og dialogen skal være tættere fremover. By og Land Danmark er en kompleks organisation selvom vi ikke er så store. Der er mange samarbejdspartnere og mange dagsordner, og det er vigtigt, at organisationen har samme retning og prioritering hele vejen rundt. Bevaringsarbejdet, som også rummer fredninger og formidling, har vi brug for er en tydeligere fortælling om. Det vil blive bestyrelsens rettesnor i den kommende tid.

Et forslag, der også blev bragt op på generalforsamlingen i 2024, var ønsket om at få By & Land digitalt. Sekretariatet har undersøgt forskellige muligheder. Det kan godt lade sig gøre med et log-in på hjemmesiden, men der er naturligvis en økonomisk konsekvens. Som udgangspunktet ikke som abonnement, da det stadig skal koste at læse det, uanset medie, men man kan frygte dels at abonnenttallet vil falde, dels at foreningens tilskud ligeledes vil falde, fordi tilskuddet bl.a. gives efter antal trykte blade. Det vil betyde samlet færre midler at producere bladet for. Endelig vil det betyde en konkret investering i et modul til hjemmesiden, som i det hele taget godt kan trænge til en fornyelse. En digitalisering af bladet er altså muligt, men der er nogle beregninger, som bestyrelsen skal være klogere på inden vi endeligt kaster os ud i det.

I foråret 2025 valgte vores regnskabsmedarbejder Jan Hansen at opsige sin stilling og i stedet er Sofie Myschetzky blevet ansat til opgaven. I efteråret 2025 er der desuden blevet ansat en studentermedhjælp til særligt at løfte kommunikationsopgaver og administrationsopgaver.